

Студент 3 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім С. Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ У КРЕДИТІ ТА ІЗ РОЗСТРОЧКОЮ ПЛАТЕЖУ

Анотація. Розглянуто відносини, при яких боржнику надається відстрочка виконання різних зобов'язань, що іменується комерційним кредитом у сучасних економічних умовах. Досліджено основні різновиди комерційних кредитів, до яких належать товарні кредити та одержані аванси. Розглянуто облік реалізації товарів у кредит та з розстрочкою платежу.

Аннотация. Рассмотрены отношения, при которых должнику предоставляется отсрочка выполнения различных обязательств, что называется коммерческим кредитом в современных экономических условиях. Исследованы основные разновидности коммерческих кредитов, к которым относятся товарные кредиты и полученные авансы. Рассмотрен учет реализации товаров в кредит и с рассрочкой платежа.

Annotation. Relations are considered in which the debtor is given an extension of time to perform various obligations which is called a commercial loan in the current economic conditions. The main types of commercial credits including trade credits and advances received are studied. The accounting of the sale of goods on credit and by installments is described.

Ключові слова: облік, товари, кредит, товарний кредит, зобов'язання, одержані аванси.

Останнім часом все частіше торговельні підприємства повертаються до досить поширеного раніше способу залучення покупців та розширення обсягу товарообороту – до роздрібної реалізації товарів з відстрочкою (розстрочкою) платежу. За своїм економічним змістом операція продажу товарів у розстрочку є формою товарного кредитування: товар передається у користування покупцеві після першого (часткового) платежу (першого внеску, завдатку) з наступним погашенням решти вартості товару та відсотків за відстрочення платежу. Власністю покупця товар стає лише після повного погашення його купівельної (продажної) вартості та нарахованої суми відсотків.

Тому важливим моментом є вивчення порядку надання товарів у розстрочку та його облік з метою упорядкування та правильної організації даних процесів на підприємстві.

Це питання досить часто розглядають у своїх працях провідні аудитори та консультанти з питань бухгалтерського та податкового обліку в Україні і за її межами такі, як: М. Тарасова, О. Водоп'янова та ін. Об'єктом дослідження є торговельне підприємство роздрібною торгівлі з господарськими операціями з реалізації товарів з розстрочкою платежу.

Предмет дослідження – порядок реалізації товарів з розстрочкою платежу та його облік на підприємстві.

Порядок продажу товарів у розстрочку регламентується Правилами торгівлі в розстрочку, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 01.07.1998 р. № 997 (з наступними змінами і доповненнями). Зазначеними Правилами встановлено порядок продажу суб'єктами господарювання непродовольчих товарів фізичним особам, у тому числі громадянам – суб'єктам підприємницької діяльності без створення юридичної особи, в розстрочку, тобто на умовах відстрочення кінцевого розрахунку на певний строк і під процент [1].

Торгівля в розстрочку передбачає передачу товарів у розпорядження покупця в момент здійснення першого внеску (завдатку) з передачею права власності на такі товари після кінцевого розрахунку.

Придбавати товари в розстрочку (або в кредит) можуть фізичні особи, які мають постійний дохід і постійно проживають або працюють у населеному пункті, в якому знаходиться продавець. Порядок документального оформлення торгівлі в розстрочку залежить від способу погашення кредиту:

- 1) через підприємство, де працює (навчається) покупець, шляхом утримання відповідних сум із заробітку (доходу) і перерахування продавцю;
- 2) готівкою в касу або на поточний рахунок продавця у банку (безготівковим переказом) безпосередньо від покупця.

Продаж товарів у розстрочку і сплата внесків проводиться за цінами, що діють на день продажу. Наступна зміна цін на товари, аналогічні проданим в розстрочку, не тягне за собою перерахунку.

Передача покупцеві товару, що продається у розстрочку, здійснюється при оплаті не менше 25 % їхньої вартості, а товарів за ціною понад 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – не менше 50 %.

Решта вартості товарів сплачується покупцем у строк від 6 до 12 місяців, а товарів за ціною понад 50 неоподатковуваних мінімумів доходів – у строк до 2 років. Під час купівлі у розстрочку транспортних засобів вітчизняного виробництва сума кредиту може бути погашена у строк до 5 років.

Разом з тим сума кредиту, що надається, не повинна перевищувати 3-місячну заробітну плату (стипендію, пенсію, заробіток) у разі розстрочення платежу на 6 місяців; 6-місячну – у разі розстрочення на 12 місяців – і 12-місячну – на 2 роки [2].

© Ковальчук А. С., 2013

У разі, коли вартість товару перевищує граничну суму кредиту, різниця між вартістю товару та сумою кредиту повинна бути сплачена покупцем при отриманні товару.

На покриття витрат, пов'язаних із організацією продажу товарів у кредит, суб'єкт господарювання справляє проценти від суми наданого кредиту. Ставки процентів визначаються згідно із Законом "Про оподаткування прибутку підприємств" і в разі змін ставок за банківські кредити не перераховуються.

Відсотки за кредит розраховуються за кожний місяць із застосуванням 1/12 річного розміру відсотків від фактичного кредиту, яким покупець користувався в місяці, за який сплачується черговий внесок.

Під час укладення договору покупець подає паспорт і довідку для придбання товарів у розстрочку з місця роботи (навчання). Довідки видаються адміністрацією підприємства лише тим особам, які пропрацювали не менше 3 місяців. Працівникам може видаватися лише одна довідка. Наступна довідка може бути видана лише після повного розрахунку за товари, продані за раніше одержаною довідкою.

Договір купівлі-продажу товарів у розстрочку складається у 3-х примірниках, один з яких залишається в магазині, другий – видається на руки покупцеві, третій – надсилається підприємству, що видало довідку, для здійснення розрахунків. Розрахунки проводяться один раз у місяць відрахуванням із заробітної плати (стипендії) суми чергового платежу в строки і в розмірах, передбачених договором.

Якщо погашення кредиту йде способом внесення грошей у касу підприємства (студенти, пенсіонери, учні), то договір складається в 2-х примірниках.

За несвоєчасне внесення покупцем чергових платежів за придбані товари в кредит стягується пеня.

У разі звільнення працівника, який не оплатив вартість товару, проданого в кредит, адміністрація зобов'язана утримати з нього всю заборгованість, що залишилася, за товар.

Якщо за звільненням працівником залишається заборгованість, підприємство зобов'язане в 5-денний строк надіслати суб'єкту господарювання 3-й примірник договору [3].

У разі прострочення сплати покупцем трьох чергових платежів уся сума заборгованості та відповідна пеня стягуються у примусовому порядку незалежно від настання строку чергових платежів. Стягаються ці суми через отримання виконавчого напису нотаріальної контори або за рішенням суду.

При продажу товарів у розстрочку у звіт про роздрібний товарообіг включається повна вартість товару і, відповідно, сплачуються всі податки з повної вартості проданих на виплат товарів. Це до певної міри стримує зацікавленість торговельних підприємств у збільшенні продажу товарів у розстрочку.

У продавця дохід від продажу товарів із розстрочкою платежу виникає у момент передачі товару споживачеві – згідно із п. 8 П (С) БО 153 дохід від реалізації визнається, коли "покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив)". Тому при торгівлі у розстрочку продавець на дату передачі товару покупцеві визначає дохід і списує на витрати собівартість реалізованих товарів. Це регламентується такими нормативними актами:

1. Постанова КМУ від 19.03.94 № 172 "Про реалізацію окремих положень Закону України "Про захист прав споживачів".
2. Елементи "істотності" недоліку непродовольчого товару обумовлені п. 12 ст. 1 Закону № 1023.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджене наказом Мінфіну від 29.11.99 № 290.

Дохід за відсотками за розстрочку платежу відображається у продавця на дату їх нарахування – згідно із п. 20 П (С) БО 15 "Проценти визнаються у тому звітному періоді, до якого вони належать, виходячи з бази їх нарахування та строку користування відповідними активами".

Проблема реалізації товарів у розстрочку завжди буде мати місце у сфері торгівлі. В умовах низьких грошових доходів населення надзвичайно важливе значення має розширення продажу товарів у розстрочку. Дана форма торгівлі надзвичайно популярна в усіх країнах світу. Разом з тим у нашій державі вона сьогодні застосовується обмежено.

Наук. керівн. Литвиненко А. О.

Література: 1. Облік у галузях виробництва і послуг : навч. посібн. / [Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко]. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 400 с. 2. Крисенко Т. Журнал "Финансовый Директор". – 2003. – № 5. 3. Сук Л. К. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства : навч. посібн. для дистанційного навчання (рек. МОН України) / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Університет "Україна", 2005.